

Fenex – advies wijziging overeenkomst

Expeditie sluiten veel overeenkomsten. Deze overeenkomsten kunnen langdurend of kortdurend zijn. Bij langdurende overeenkomsten kan het voorkomen dat de expeditie of haar wederpartij bepaalde voorwaarden van de overeenkomst wenst te wijzigen. Kan dit zomaar?

1. Inleiding

De hoofdregel is contractsvrijheid. Als beide partijen het eens zijn over de wijziging, dan kan de overeenkomst gemakkelijk gewijzigd worden. Als geen overeenstemming kan worden bereikt over de wijzigingen, dan wordt het lastiger. Eenzijdige contractswijziging is niet toegestaan, tenzij sprake is van een eenzijdig wijzigingsbeding. Deze mag echter niet in strijd zijn met de redelijkheid en billijkheid.

2. Hoofdregel is contractsvrijheid

Partijen mogen in principe alle afspraken maken die ze willen. Behalve afspraken die in strijd zijn met de wet, goede zeden of openbare orde. Je mag dus geen mededingingsbepalende afspraken maken, niet overeenkomen dat iemand een ander van het leven berooft, een diefstal pleegt, etc. Verder mogen alle afspraken gemaakt worden. De overeenkomst komt tot stand door aanbod en aanvaarding. Dus partij A die een voorstel doet/offerte afgeeft, en partij B die deze aanvaard.

Als partijen steeds nieuwe overeenkomsten sluiten, kan deze overeenkomst dus steeds anders zijn. Niet alleen de te leveren producten of diensten, maar ook de tarieven en randvoorwaarden (denk aan betalingstermijnen, zekerheidsrechten, leveringscondities, etc.). Als partij A een offerte afgeeft die afwijkt van eerdere offertes die zijn ontvangen of eerder gesloten overeenkomsten, dan mag dat. Partij B hoeft hier niet mee akkoord te gaan. Als de afwijkingen positief zijn, zal B dat vermoedelijk wel doen. Indien de afwijkingen voor partij B negatief zijn, dan hoeft partij B hier niet mee akkoord te gaan. Partij B is vrij om de offerte niet te accepteren en om met een ander in zee te gaan.

3. Hoelang geldt de overeenkomst?

Overeenkomsten worden vaak gesloten voor langere periodes. Partijen zijn vrij om de duur van de overeenkomst te bepalen. Zo kan een overeenkomst voor onbepaalde tijd gelden. De overeenkomst kan dan niet zomaar eindigen. De overeenkomst kan ook voor bepaalde tijd zijn gesloten. De overeenkomst eindigt dan na verloop van de overeengekomen periode. Vaak bevatten overeenkomsten voor bepaalde tijd een bepaling voor 'stilzwijgende' verlenging. Dit houdt vaak in dat een partij die de overeenkomst na het einde van de looptijd niet wenst voort te zetten, dit een aantal maanden voor het einde van de looptijd op een bepaalde wijze (bijvoorbeeld per aangetekend schrijven) aan de andere partij moet laten weten. Gebeurt dit niet, dan is de overeenkomst weer voor een bepaalde periode verlengd.

Het kan ook zijn dat partijen al heel lang zaken doen en dat daardoor een duurovereenkomst is ontstaan. Van die duurovereenkomst zullen bepaalde afspraken deel uitmaken, bijvoorbeeld de algemene voorwaarden van een van beide partijen.

Afspraken met betrekking tot hetgeen geleverd wordt, hetgeen daarvoor wordt betaald en alle aanverwante afspraken, blijven steeds beheerst door die overeenkomst. Ook als er iets gebeurt waardoor de overeenkomst niet goed meer aansluit bij de wensen van een partij, de economische situatie of enige andere reden. Er moet dan in de overeenkomst gekeken worden of partijen in een dergelijke situatie hebben voorzien.

4. Wat is er overeengekomen?

De afspraken die tussen partijen zijn gemaakt, zijn niet altijd vastgelegd in de overeenkomst. Deze afspraken kunnen ook zijn opgenomen in e-mailwisselingen. Mondeling gemaakte afspraken zijn ook geldig, al valt dit doorgaans moeilijk te bewijzen. Als de afspraken op papier (bijvoorbeeld in een overeenkomst of op de mail) staan, is het de vraag hoe die afspraken moeten worden uitgelegd.

De Hoge Raad heeft bepaald dat de letterlijke bewoording niet altijd de doorslag geeft. Van belang is wat partijen hebben bedoeld.

de zin die partijen in de gegeven omstandigheden over en weer redelijkerwijs aan deze bepalingen mochten toekennen en op hetgeen zij te dien aanzien redelijkerwijs van elkaar mochten verwachten. Daarbij kan mede van belang zijn tot welke maatschappelijke kringen partijen behoren en welke rechtskennis van zodanige partijen kan worden verwacht.

In eerste instantie wordt gekeken naar de letterlijke bewoording van de tekst. Maar als dan bijvoorbeeld uit correspondentie of uit de wijze waarop partijen zaken hebben gedaan blijkt dat de woorden anders moeten worden uitgelegd, dan geeft dat de doorslag.

Naast de overeenkomst, is ook van belang wat er in de wet staat. De overeenkomst is namelijk niet allesomvattend. De rechtspositie van partijen wordt ook bepaald door de wet, de gewoonte en de eisen van redelijkheid en billijkheid.

5. Eenzijdige contractswijziging is niet toegestaan, tenzij overeenstemming over de wijziging

Als geen sprake is van losse contracten maar van een doorlopend contract (al dan niet schriftelijk vastgelegd), dan kan dit contract in principe niet eenzijdig gewijzigd worden. Wijzigingen, zoals een tariefswijziging, wijziging van zekerheidsrechten, of van eisen aan te leveren producten en diensten, moeten dan overeengekomen worden. Hiertoe moet de ene partij een voorstel doen, wat de andere partij moet aanvaarden. Als de andere partij het wijzigingsvoorstel niet aanvaardt, dan gaat de wijziging in principe niet door. Als de ene partij dan geen zaken meer wil doen, moet die partij de overeenkomst opzeggen tegen de contractsbepalingen die voor opzegging gelden. Als een dergelijke bepaling ontbreekt, moet door een jurist onderzocht worden of de overeenkomst opgezegd kan worden, waarbij, indien dit mogelijk blijkt een redelijke termijn voor opzegging in acht genomen moet worden.

6. Eenzijdige contractswijziging is niet toegestaan, tenzij sprake is van een eenzijdig wijzigingsbeding

Het kan zijn dat de overeenkomst een eenzijdig wijzigingsbeding bevat. Een veel voorkomend eenzijdig wijzigingsbeding is een bepaling waarin jaarlijks de tarieven wijzigen, of een bepaling op grond waarvan tarieven kunnen worden gewijzigd indien bepaalde kostprijsfactoren wijzigen. Een dergelijke bepaling kan op veel verschillende manieren zijn opgesteld. Er valt dan ook niet eenduidig aan te geven welke rechten partijen hebben op basis van een dergelijk wijzigingsbeding. Het verdient aanbeveling de bepaling goed te lezen, of om er advies over in te winnen.

Een eenzijdig wijzigingsbeding mag geen strijd opleveren met de redelijkheid en billijkheid. Wanneer hiervan sprake is, is afhankelijk van de omstandigheden van het geval. Het Europese Hof van Justitie heeft in 2013 uitgelaten over een wijzigingsbeding in consumentenvoorwaarden. Consumenten genieten een hoge mate van bescherming. Deze uitspraak is dus niet van toepassing op overeenkomsten tussen bedrijven. Wel kunnen hier argumenten uit ontleend worden. Het hof oordeelde namelijk dat transparantie van belang is voor de geldigheid van een dergelijk beding. Is de reden voor en de wijze van de aanpassing transparant? Dit kan ook voor bedrijven een argument

zijn om aan te geven dat een eenzijdig wijzigingsbeding of de uitvoering daarvan in strijd is met de redelijkheid en billijkheid. Of dit ook het geval is, zal bij aanhoudende discussie door een rechter moeten worden beoordeeld.

7. Wat als een eenzijdige wijziging gewoon wordt doorgevoerd door een partij?

Als een partij (A) ervoor kiest om de overeenkomst eenzijdig te wijzigen zonder dat hier overeenstemming over bestaat, of zonder dat dit onder het eenzijdige wijzigingsbeding valt, is sprake van een tekortkoming in de nakoming van de overeenkomst. Die partij (A) komt dan immers de overeenkomst niet na. De juiste weg voor de andere partij (B) is om partij (A) in gebreke te stellen en partij (A) een termijn voor nakoming te geven. Doet partij (A) dat niet, dan is partij (A) verplicht om de schade te vergoeden die hierdoor geleden wordt door haar wederpartij (B). Deze schade mag volgens de wet verrekend worden. De andere partij (B) verkrijgt ook het recht tot opzegging (ontbinding).

LET OP: het kan zo zijn dat in de overeenkomst een beperking is opgenomen met betrekking tot het recht op verrekening, schadevergoeding en opzegging (ontbinding) van de overeenkomst.